

مخبر

اقتصادى، اجتماعى، فلسفى، تاريخى، ادبى مجموعہ
شيدريك آيدہ بر نشر اولئور

مضمومات

- حقيقه فلسفه زوكورتويز . . . . . محمد امين ۶۵
- سلام و ادبيات وادبى انكشاف . . . . . مصطفى شبيب ۷۷
- يوسز سلطاندہ بر نوروز صباحى . . . . . قديمه حسينى ۷۷
- اح اذاتى ديكر كن . . . . . سمير جمال اوره نوس ۷۷
- تا آبيادہ توركن و توركنك دينى . . . . . علمى ضيا ۷۷
- شيخ مهرورديك حادثه قتل . . . . . يوسف ضياء ۷۷
- نص اسارتك لغوى و غ فدرك كتابتہ دار . . . . . ع.ع ۷۷
- ونوقال آيدى نهن . . . . . جمال ۷۷
- نادولو تاريخندہ دينى روحيات مشاهدہ لرى و حاجى بكتاش ولى . . . . . ع.ع ۷۷
- اربخ مدنبنده قاديئلر . . . . . طاهر صبريمى ۷۷
- حى بن يقطان و ابن طفيل . . . . . رشيد ۷۷

یا لکنز ، اونک اسمنی سویلیه رک سرخوش اولق ؛ اک کوزل صولری ایچمکدن ، اک
سیرین و براق کوکسلره قلبنی قومقدن ، اک بیوک بستیله دیکه مکدن دها کوزلدر .
عشقله چارپان بر قلبک خلجانی قدر کوزلدر !
کیجه قوشنک تیره یه رک بکافادار کلدیکنی وسورونه رک برچوق شیر سویله دیکنی ،
قنادرلنده قدسی آتشدن کتیردیکنی ایستم .

اویانه رق جیویلدیان سرچهلرک کوکسند ، دالارک پیراقلرک حرکننده ، نسیمک
تلوننده عبادت اشتیاقی چاغلیور . قومرولریکی دوغمش برحیاته قارشنی قارشنی یه سویلشیورلر .
جانلرینی دامله دامله عشقه قربان ایدیورلر . قربان اولان جانه ا کیلمیه جک نفخه یوقدر .
ا کیلمیه جک سحاب ، ا کیلمیه جک ترانه ، ا کیلمیه جک جان یوقدر . صبا او جانک
عشقنه سجده ایدهر . ارغوانی صباح ضیالری سجده ایدهر . بیدار ، خوابیده یجه
یوره کلر سجده ایدهر .

سن ، سحر وقتنی سپر ایت . دیریلان عالمده مطلق نبضکک ضرباتی ، تنکک
صیجاقلغنی ، قلبکک عشقنی بولاجقسک !

تصحیح : کچن نسخه ده « بهار و شفا » منوره سنک ۲۰ نجی سطرنده فنیاب کلمه سی نایاب
اوله جقدر ۲۴ نجی سطرنده « خاییر ، خاییر ، بونچون بونه دن ! ؟ » فقره سی ده کاملاً سیلینه جکدر .
صوکدن دوردنجی سطرده اضطرابات کلمه سی ضربات شکننده تصحیح ایدیله جکدر .

اورتا آسیاده تورکمن

— اون ایکنجی نسخه دن مابعد —

« نورکنک دینی »

ایرانک عباسی دولت تشکیلاتنه ، و مدرسه ، حرم ، سرای حیاتلرینک تشکله نه درجه ده
تأثیر یامش اولدینی هر کسک معلومیدر . بناء علیه « باب اجتهاد » مسئله سندرده باشقه علت
آرامق بهوده در . ایشته (شیعه) مجادلرینک او قدر حرارتلی ، او قدر قانلی بررنک
آماسنک اک مهم سیلرندن بریسی ده بوجهتدر . شافعی مذهبی ، دینک سیالیتنه اک فضله
امکان برافش برمسک اولدیغندن اکثر تشیع اربابی بورادن يتشمشدر . تکیم شاه اسماعیلک
ددوسی اولان شیخ صفی الدین اردبیلی شافعی ایدی .

ملمسان فقهنك اك بويوك قدرتی منطقی تصنیفلرنده دره. اماملرك اوغراشدقلری مسائله ایچریسنده اك عمومی قاعده لردن، علی العاده صحی و مالی حکملره قدر بتون جمعیت اموری موجوددر. بونکله برابر آرالرنده اختلاف اولدیغی ترجیح امکانی ویرلمشدر. اسلام فقهی له روما حتموقنك فرقی، برینك (صوری) اولماسنده، دیکرینك اولماسنده آرامتی دوغرو دکلددر. یالکیز دنیله ییلرکه، مسلمان فقهنده شکل کنیشه مکه، بعض یرلرده دیکرندن دهها مساعددر. تورکمنك توره جیلکی پک آز استثنالره شرعک اساسلرینه اویمشدر. اسکی تورکمنلرده برنوع اوروج دیمک اولان (پرهیز) واردی. صوکر سته نك معین کونلرنده آیین یاپیلیر وقوربان کسلیردی. اسلامیتده (تاگری) نك اسمی بیله دکیشمدی. تورکمن، اللهک وکیلی اولان [ایدی قوت، قای اوغان، تاگری قوتی] خاقانی «رأی عام» اصولیه انتخاب ایدهرک او موقعه کچیردی. مسلمانلقدهده اساساً خلیفه عامه نك رأیله انتخاب ایدیلوردی. (لارهبانیة فی الدین) قاعده سی تورکک اسکی اعتقاد لردن دی. جمعیتده شامانلرک موقعی راهب وضعیتده دکل ایدی.

ایشته بوسیلردن دولایی درکه تورکمنك آهنگچی روحیتی، بوايلک نظرده حل ایدیله- میه جک کبی کورونن ضد عالملری تألیف ایتمکه موفق اولمش، وایلك تورکمن طریقتی یاراتمشدر. بو طریقتک اک جانلی مرشدی، وایلك رئیس (یسی) لی (خواجه احمد) ایدی. «رُشحات» و «نفحات الانس» ک ویرمش اولدیغی معلوماندن (خواجه محمد بابا-ماسی) (خلیل آتا)، (بابا کال خجندی)، (بابا محمد طوسی) کبی برچوق وایلرک زمانلرنده شهرت قازاندقلرینی آکلایوروز. یوقارده کوردیکمز کبی (بابا آرسلان)ک طلبه سی و مریدی اولان (خواجه احمد) غایت کنیش بر طریقت طالمنک محراقی اولدی. یسوی نك خلیفه لری، صیراسیله (منصور آتا)، (سعید آتا)، (سلیمان آتا) و (حکیم آتا) در. یسوی نك «دیوان حکمت» ی سلیمان باقرغانی نك «باقرغان کتابی»، «آخر زمان کتابی»، «صریح کتابی»، «حکیم آتا ولایتنامه سی» حالا تورکستانده خلق دیلنده سویلنمکده در.

ایرلاردا ایچون (سن پاتریق) نه ایسه. تورکستان ایچون یسوی ده عینی قیمتی هائزدر. (خواجه احمد) ختی مذهبده ایدی. لسانی حراندیش برمتصوفدن زیاده اسکی تورک ناهحلرینك، وایلرینك دیلنه بکزه یوردی. یسویدن صوکر یوسف همدانی نك خلیفه سی اولان (خواجه عبدالحالق عجداونی)، نقشنی دنیان ویسویلدکله موازی اولارق کیدن طریقتک اینلک مؤسس لردن بری در. (عارف ریوگری) (خواجه محمود الحیر

قغوی) ، (خواجه علی رامتیفی) صیراسیله بو طریقی تعقیب ایتدیلر . آنادولویه تیمورلکله برابر کن بو طریقتک اک مهم سیاسی (خواجه محمد بهاء الدین نقشبند) در منسوب اولدیغی طریقه کندی اسمنی ویرن بوذات ، اثر لریله مکتبنک حدود و محراسنی ده چیردی . یسویلکله نقشی لکک فرقی زرده ایدی ؟ هر ایکسی ده خلق آره سنده یاشامش و خلقدن قوتی آلمش اولدیغی حالده بعضی نقطه لرده اولدقجه مهم فرقلری وار . اولا نقشی لک بخارا واسطه سیله هند تصوفدن ملهم اولمشدر . صوغدیلر زمانندن بری هند و ایران اعتقاداتنک اوغرافی اولان بخارا بو طریقتده تأثیرینی اجرا ایتدی . ثانیاً ، نقشی لک فقهه داها زیاده مربوط و مایلدر . (امام ربانی نک) نک «مکتوبات شریف» ی مشور و هر بجه اولارق قلمه آلمشدر . بو طریقت قاعده جیلکدن کندیسنی قورتارامشدر . حالبوکه یسویلک فقه قدر ، بلکه فقهدن زیاده عرفه موقع ویرمش ، تورکجه شعرلری ، خلق موسیقی سی و آیدیلریله قاعده جیلکدن - اولدقجه - قورتولمشدر .

«رشحات» بوندن بحث ایدرکن دییورکه : «تورکستان خلقی خواجه آتایسوی دیرلر . آتا اکر چه کم نوانی دیننده بابا دیمکدر . اما تورکلر مشایخک اولولرینه اطلاق ایدرلر . خواجه احمد حضرتلری کرامات جلیله و مقامات علیه صاحبی ایدیلر . « نوانی یا خود چاغانای ، دیلی اویغور لهجه سیدر ، اولایسی ده (بابا آرسلان) دن درس کوردی . صوگرا بخارایه کیدرک (خواجه یوسف همدانی) ابله مناسبتده بولوندی . ایشته نقشی لک و علی العموم هند تصوفیله یسویلکک علاقه سی بوکا منحصردر . خواجه نک دردنچی خلیفه سی حکیم آتادن صوگرا شاشده دوغمش اولان (زنکی بابا) داها صوگرا (اوزون حسن آتا) ، (سید آتا) الح استخلاف ایدرک طریقتک حدودینی بتون اورتا آسیایه یایدیلر . اورتا آسیا ماورای الهمردن طاشان تووکن آقینلری آنادولویه قدر اولان کنیش یول اوژرنده کثافتلی ایزلر براتقارق ایلرله دی . ایلوک خانلرک وزیر ی اولان (سقمان) اولدکن صوگرا تورکن بکلری طویلانارق اوغوللرندن (ساجوق) ی یرینه خان انتخاب ایتدیلر . یوقارده ده سویلندیکی اوزره ایلوک خانلر برتورکن خاندانی ایدی ؛ بوتون تورکن اولوسلری اوکا تابعدی ، (تومهن) خاندن بری خاقانلق قایی ، بایندر ، سالورکی مشهور بویلر آراسنده برقاچ دفعه ده کیشمشدی . بوسفرده سالور بویندن اولان ایلوک خانلر تورکن مجتمعه سنک ریاستده بولونیورلردی . ایشته او صیرالرده درکه (قغوی) بویندن کلهن واسکی شرقی توکیو خان (قوتلوغ) ک طوروننک اوغلی اولان (ساجوق) ، دوغور تورکمنلرک میلانلری توجیه ایتمک باشلادی . هله ایلوک خانلر ،

مملکتدن اوزاق دوشهرك سراى حیائنه دالدقدن صوگرا بومیلان بوسبوتون زیاده لشدی . سلچوقك وفاتنده بش اوغلی ایله ایکی قارده شی قالدی . بوی بکاری طوبلانهرق، بونلردن

(طغرل) بکی انتخاب ایتدیله . [۱]

ایشته هجرتك ۴ - ۵ نجی عصرلری آراسنده وقوعه کلن بویوك تورکن استیلاسی بو صیراده حاضر لانیوردی . اوصیراده هنوز تورکنلر یرلشمه مشلردی . کوچه بهلر آراسنده ایسه اسلامیتك نفوذ ایتیمی غیر ممکندی . بوسیدان دینی تشکیلاتك (اسلام) صورتنه انطباقی ایچون لازم کلن ابتدائی حاضرقلر وجوده کله مدهدی ؛ بو آنجاق بشنجی عصرک صوگ زمانلرنده دوغا بیلدی .

علمی ضیا

فلسفی

شیخ سهروردینک حادثه قتل

ابن ابی اصیبعه نك تصویرى ایله شمس الدین شهرزورینک بیاناتی آراسنده درحال نظر دقتی جلب ایدن واضح فرقلر وار . برینک فقها صلاح الدین ایله مصرده ایکن مکتوبلاشدیلر دیه سنه مقابل دیکری حقلی اولارق صلاح الدینه مکتوبك شامده ایکن کوندرل دیکنی یازیور . بری یالکز بر مکتوبدن بحث ایدیور دیکری تا کیداً ایکنجی بر مکتوب یازلدیغنی قید ایدیور وحقلیدر . بری بو مکتوبده « ملک ظاهری ویا اورته لنی افساد ایده جک دینه یازلدیغندن ، دیکری « دینی افساد ایده جک » طرزنده یازلدیغندن بحث ایدیور . برنده مکتوبك صلاح الدینک امری وقاضی فاضلک قلمی ایله یازلمش اولدیغنی حقلی اولارق قید ایدیور دیکرنده بوجهت مسکوت کچیلور و امرک اجرا ایدلمه مه سی حرکات عسکریه یه سببیت و برده جک درجه ده مهم اولدیغنه دائر برقید علاوه ایدیور برنده ملک ظاهرک شیخی قتله اقناع ایدلمک ایسته نیلدیکندن بحث وار دیکرنده شیخک اوصیرالرده صراید ، برداره مخصوصه ده اقامت ایتدیکی قید ایدیور وحقلیدر . شو اوافق فرقلر نتیجه لرك اساسدن دکپشمه سنی موجبدر بری شیخ شهاب الدینک تکفیر ایدلدیکندن بحث

[۱] العراضه فی الحکایة السلچوقیه . ملی تبعلر مجموعه سی . (تفرقه)

سلچوقنامه : یازیچی زاده . بحریه مطبعه سی . - مختصر سلچوق تاریخی : ابن بی له یدن طبعی

(هوتسا) طرفندن .